

**РУБРИКА
ЖУРНАЛІСТИ ПРО ЕКОНОМІКУ**

Ігор Галушчак

керівник прес-центру Агенції економічного лобіювання «ДРОНО» (Львів)

БИОГАЗ: УКРАЇНСЬКА ПЕРСПЕКТИВА

Ihor Halushchak

Head of Press center of Agency Economic lobbying "DRONO" (Lviv)

BIOGAS: UKRAINIAN PERSPECTIVE

Сьогодні відновлювані джерела енергії (ВДЕ) посідають значне місце в енергобалансі країн світу. Як свідчать дані Міжнародного енергетичного агентства, 13,1% первинної енергії в світі в 2010 р. було вироблено з ВДЕ, більшу частину з яких становила біомаса - 9,9%. За період з 1991 р. споживання енергії з ВДЕ в ЄС збільшилося в два рази і склало в 2009 р. 153 млн. т н.е./рік, або 9% загального енергоспоживання країн Євроспільноти. Енергія ж з біомаси склала 107,1 млн. т н.е. (70% від усіх відновлюваних джерел).

Виробництво електроенергії в ЄС в останні роки тримається на рівні 3200-3300 ТВт-год/рік. На частку ВДЕ припадає близько 21 % загального обсягу виробництва. А у структурі виробництва електроенергії з відновлюваних джерел перше місце займає гідроенергетика (57% всіх ВДЕ), на другому і третьому місцях знаходяться енергія вітру (21%) і біомаси (19%). Всього за рахунок ВДЕ в ЄС в 2020 р. має бути забезпечено 34% загального споживання електроенергії. Виробництво електроенергії з біомаси (тверда біомаса, органічні відходи, біогаз) повинно потроїтися і досягти 300 ТВт-год/рік.

Одним з важливих секторів ВДЕ в світі також є виробництво та енергетичне використання біогазу. Лідером у виробництві біогазу нині можна вважати Євросоюз в цілому, й Німеччину зокрема. Загальне виробництво біогазу в ЄС-25 у 2010 р. склало 10,9 млн. т н.е. (еквівалент 13,5 млрд. м³ природного газу), з них 6,7 млн. т н.е. - вироблено в Німеччині. А загальна кількість біогазових установок в Європі перевищує 11 тис. одиниць. Протягом 2011 року в Німеччині за даними національної біогазової асоціації було запущено 1310 нових БГУ. Загальна кількість БГУ в Німеччині склала 7215 одиниць, при цьому їх сумарна встановлена потужність досягла 2,9 ГВт.

Відтак дорожня карта з виробництва біогазу в країнах ЄС показує можливість виробництва біогазу в 27 країнах ЄС в 2020 р. в обсязі, еквівалентному 29,43 млн. т н.е. (еквівалент 36,29 млрд. м³ природного газу) Для цього достатньо буде використовувати 35 % всіх гнойових відходів тваринницьких ферм і вирощувати енергетичні культури під біогаз на 5% сільськогосподарських земель. При цьому приблизно 3/5 обсягу біогазу планується виробляти з енергетичних культур, 1/5 - з гною, і ще 1/5 - з інших відходів і побічних продуктів промисловості та сільського господарства. За оцінками аналітиків Громадської спілки «Біоенергетична асоціація України» (БАУ) ринок біогазу в світі продовжить стрімко розвиватися, заміщуючи інші енергоносії у загальній структурі енергетичного балансу країн.

Натомість, агропромисловий сектор України, виробляючи значні обсяги органічних відходів, потенційно володіє ресурсами для виробництва біогазу, здатними замінити 2,6 млрд. м³ ПГ/рік. При подальшому розвитку сільського господарства та широкому

використанні рослинної сировини (силос, трави) цей потенціал може бути доведений за різними оцінками від 7,7 до 18 млрд. м³ в рік в перерахунку на природний газ. У першому випадку передбачається використовувати 6% орних (50% вільних від посівів) земель в Україні під вирощування кукурудзи на біогаз з консервативною величиною врожайності 30 т/га. При цьому частка біогазу з силосу кукурудзи складе 53,0% від загального потенціалу, з побічної продукції та відходів рослинництва - 5,7%, з побічної продукції та відходів харчової переробної промисловості - 5,3%, з гнойових відходів тваринництва - 36%. Другий варіант з більш високим прогнозом передбачає використання 7,9 млн. га вільних від посівів земель під вирощування кукурудзи на біогаз з урахуванням підвищення врожайності.

Наразі в Україні існують лише поодинокі приклади впровадження біогазових технологій. Перша з нині працюючих на відходах тваринництва БГУ промислового типу була побудована ще в 1993 р. на свинофермі комбінату «Запоріжсталь». Після цього були запуснені біогазові установки компаній «Агро-Овен», «Еліта», «Українська молочна компанія». Станом на 2012 р. на базі сільськогосподарських підприємств в Україні функціонували 4 біогазові установки. У 2012 році «Миронівський хлібопродукт» розпочав роботи з будівництва біогазової установки на птахофабриці «Оріль-Лідер» у Дніпропетровській області. Планує реалізувати амбітну біогазову програму з тридцяти БГУ й компанія «Укрлендфармінг».

Своєю чергою агропромхолдинг Астарт-Київ в 2012 р. анонсував будівництво біогазової установки на Глобинському цукровому заводі (Полтавська область) за рахунок кредиту ЄБРР обсягом до 12 млн. дол. США терміном на 7 років. Потужність переробки складе більше 120 тис. т жому на рік, що дозволить виробляти близько 14,4 млн. м³ біогазу і, таким чином, майже вдвічі скоротити обсяги природного газу, що використовується на підприємстві в процесі виробництва цукру.

Проте впровадження біогазових технологій залишається справою флагманів АПК, що мають власні ресурси для роботи в умовах слабкого фінансового ринку і відсутності інвестицій.

Потенційний обсяг біогазового ринку в Україні може бути освоєний протягом 10-20 років (до 2030 року), вважають фахівці БАУ. Але для реалізації ефективних енергетичних біогазових проектів важливо стимулювати виробництво електроенергії з біогазу, отриманого не тільки з відходів біомаси, а також зі спеціально вирощеної рослинної сировини. Паралельно з виробництвом електроенергії в Україні доцільно впроваджувати виробництво біометану для прямого заміщення природного газу або більш ефективної енергетичної утилізації біогазу при виробництві електроенергії та тепла.

А у цілому біогазовий ринок в Україні можна оцінити як перспективний, з досить широкою обізнаністю учасників, що очікує сигналів з боку держави. Такими сигналами на першому етапі може бути введення в дію гарантованої законом величини «зеленого» тарифу для електроенергії з біогазу без обмеження видів обладнання чи сировини, інші види реального законодавчої підтримки та нормативно-правового забезпечення.

